

**SHUKUR XOLMIRZAYEVNING “OMON OVCHINING O’LIMI”
HIKOYASINING BADIY TAHLILI**

Ochilova Marjona Olimjon qizi

Termiz davlat universiteti

Filologiyava tillarni o’qitish: o’zbek tili 1-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada Shukur Xolmirzayevning “Omon ovchining o’limi” hikoyasidagi tarbiyaviy ahamiyatlar berilgan.

KALIT SO‘ZLAR: hikoya, asar, tarbiyaviy mazmun, farzand tarbiyasi.

KIRISH:

“U o’zi ham o’lishi mumkinligini o’ylamasdi. U o’ldirishni... hayvonlarni, parrandalarni, xullas, Olatog’da ov qilishga arziqli o’lja borki, u qo’liga miltiqni olishi bilan o’zi anglamagan holda, ulardan nimanidir otish - o’ldirishni o’ylardi”. Shu jumlar bilan boshlanadigan “Omon ovchining o’limi” hikoyasi qahramoni omon ovchi tirik mavjudotlarni o’ldirishga juda mukkasidan ketgan kishi edi. Yozuvchimiz ta’riflaganidek: “Mabodo ovdan quruq qaytsa - u bamisoli otasi o’lganidek aza tutardi...”

Shunday yomon fazilatlar egasi bo’lgan Omon ovchining otasi Rahmon polvon ham bir so’zli edi. U kurashda hech ham yiqilmagan. Ammo qirq yoshida bir polvoni yiqilib qo’yganini ko’tarolmay, omborga bo’yra to’shab, unga suv sepib, bo’yraning ustiga bag’rini berib oxri qon qusa-qusa o’lib ketadi. Balki, otasidagi ba’zi xislatlar o’g’liga o’tgandir. Voqealar rivojida otasi unga, o’n uch yoshli o’g’liga “indamas” miltiq olib beradi. Shu qiziqish bilan mohir mergan bo’ladi. Otasi vafotidan keyin o’z-o’zidan otasining kasbi qorovullik va bog’bonlik faoliyatini davom ettrida. Onasi uni uylantiradi, lekin ayoliga ham, farzandiga ham uning mehri yoq edi. Ba’zi sabablarga ko’ra, Olatog’dagi odamlar Bandixon tomonlarga ko’chib keta boshlaydi. Shu yo’sinda davom etib, ma’lum vaqta qishloqda Omon ovchining uyidan bo’lak hech qanday hovli qolmaydi. Ayolining: “Melyn kunduzi ham bu yerda qo’rqaman, siz yo’qsiz, o’g’limizning shuncha uzoq maktabga borib kelishi qiyin”- degan gapiga Omon ovchi: “Chidasang -shu, chidamasang jo’na” - degan javob beradi. Ayoli uzoq o’ylab, bo’lmasa taloq qilishni so’raydi. Ovchi esa hech ham ketishiga rozilik beradi. O’g’lini

olib qolish uchun unga miltiq olib bermoqchiligini aytadi. O'g'li esa onasi bilan ketishni xohlaydi. Omon ovchi o'zi yolg'iz qolganda ham ta'sirlanmaydi. Aksincha, yoshligida onasining ham ketibqaytib keliganini eslab, darrov yana keladi deb o'ylaydi. Shu alfozda yolg'iz yashashga ham o'rganib qoladi unga achinadigan yolg'iz ammasining ham gaplariga quloq solmaydi. Kunlarini duch kelgan jonzotlarni o'ldirish otish bilan o'tkazadi. "Qon tudadi", "gunoh", "ko'z tegadi" qoladi va jon boricha qochib ketadi. Ertasiga u bilan kelgan odamlar Quriqsoyda ko'ngilni aynituvchi manzarani ko'radi. Bu esako'plab masliqxo'r g'ajirlar bir kimsani cho'qib-cho'qib degan so'zlar u uchun hech qanday ma'no anglatmasdi. Allohning yaratkan mahluqi ekanligi haqidagi aytgan gaplari ham zoya ketadi. Eng qizig'i, unga boyqushlari tomosha qilish, ularni kuzatish yoqadi. Bir kuni u yana ovqa jonadi. Tog'da yurganida qor ko'chib, kiyik va boshqa hayvonlar joylaridan qocha boshladi. Omon ovchi birinchi kiyikni o'ldirdi, ikkinchisini o'ldirayotganini qadimdan ovchi faqat bitta kiyik o'ldirishi kerak degan gapni eslab ham ko'rmadi. U o'ldirgan hayvonlar noqulay joyga tushgani uchun uyiga olib ketolmadi. Ertasiga do'sti, Hamdam bilan olib ketishga kelganda kiyiklarni g'ajirlar ko'zlarini o'yib yeyotganini ko'rdi. Qish tufayli barcha suv mavjud joylar muzlagan edi. Uyiga qaytayotganda muz yorilib ketdi. Xullas, ikki oyog'i ham ishlaymay jipislab tashlanadi. Do'xtir olti oygacha tuzalmaysiz deydi. U uyda yolg'iz, tashqariga chiqa olmay qoladi. Kunlar shu tarzda o'taveradi. Kakliklar ham go'yo ovozi balandlatib sayray boshlaydi. Kakliklar sayragani eshitib, miltig'ini o'qqa to'ldiradi oyog'i gips holda sudrala-sudrala ovga jo'naydi. Tepalikka chiqib ikkita kaklikni otadi. Kakliklar soy bo'yiga yaqin joyga tushgani uchun olishga qiynalib tepalikdan dumalab ketadi. Uning ustiga qorlar yopishib katta aylana hosil bo'ladi. U qorning ichida muzlab, qimirlayolmaydi. U bir necha kun shu holda qolib ketadi. Shu qishloqqa qorovul qilib tayinlangan Ulton piyon soy bo'yidan ketayotganda yulg'inlar orasida g'alati narsani ko'rib yeyayotgan manzara edi. Bu hikoya shu yo'sinda tugaydi. Inson bu dunyoga bir marta keladi. Hamma har xil hayot yo'lini tanlaydi. Qahramonimiz Omon ovchi ham o'zi uchun eng to'g'ri yo'l shu deb bildi.

XULOSA: Hayot davom etadi... Qanday yashash bu insoning o'ziga bog'liq ammo yaxshi nom qoldirish, haqiqiy komil inson bo'lish esa tahsinga sazovordir. Bundan barchamiz ibrat olmog'imiz darkor. Dunyoga kelgan barcha tirik jonzod yashashdek bu ulug' ne'matga loyiq ko'rilgan ekan bu imkoniyatdan to'g'ri va samarali foydalanishi zarur. Yashash bu oliy imkoniyat zero biz bu imkoniyatlar egasi ekanmiz yaxshilik qilishdan charchamasligimiz lozim...

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinf adabiyot darsligi. G'afur G'ulom nomidagi nashriyot –matbaa ijodiy uyi, Toshkent-2019
2. Shukur Xolmirzayev Tanlangan asarlar 3 jildlik: hikoyalar/- T:
3. “SHARQ”, 2003.-448 b.
4. Shukur Xolmirzayev “Yo'ldoshlar” hikoyalar to'plami.

